

Рецензія

доцента оздоровчо-рекреаційної рухової активності
Національного університету фізичного виховання і спорту України,
кандидата наук з фізичного виховання і спорту, доцента Хрипко Інни
Василівни на дисертаційну роботу **Ген Янь «Організаційно-методичні умови
формування режимів рухової активності учнів 7-9 класів в системі
фізичного виховання китайської народної республіки»**, поданої на здобуття
ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт
(01 Освіта/Педагогіка)

Актуальність. Модернізація освіти КНР, яка здійснювалась упродовж останніх 20 років, дозволила розробити і вдосконалити власну систему фізичного виховання, яка поєднує в собі національні традиції і новітні підходи, а також кращі апробовані раніше положення. Ця система стала одним з важливих чинників підвищення рівня життя та покращення навичок здорового способу життя населення, зокрема дітей та підлітків.

Аналіз стану здоров'я, фізичного розвитку та фізичної підготовленості китайських школярів свідчить про збільшення захворюваності та зниження рівня фізичної готовності. За даними китайських дослідників, поширеність ожиріння серед китайських школярів становила близько 12 %. Поширеність ожиріння та малорухливої поведінки, як правило, була вищою серед хлопчиків, ніж серед дівчат, і вона була вищою серед дітей, які проживають у містах, ніж серед тих, хто проживає в сільській місцевості.

До питань, пов'язаних із забезпеченням оптимального рівня рухової активності школярів, як складової здорового способу життя, прикута увага чималої кількості міжнародних науковців, зокрема проблема здоров'я осіб молодого віку названа одним з пріоритетних напрямів діяльності ВООЗ у XXI сторіччі. Попри зазначене, статистичні дані, наведені у науковій літературі вказують на те, що рівень рухової активності значної частини школярів залишається низьким. Саме тому, беззаперечним є той факт, що формування режимів рухової активності учнів, залучення дітей до регулярної рухової активності є одним з першочергових завдань.

Зазначене обумовлює своєчасність та актуальність обґрунтування та розробки організаційно-методичних умов формування режимів рухової активності учнів 7-9 класів в системі фізичного виховання китайської народної республіки

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016–2020 рр., згідно з темою кафедри теорії і методики фізичного виховання 3.1 «Теоретико-методичні основи вдосконалення програмно-нормативних засад фізичної підготовки дітей, підлітків і молоді» (номер державної реєстрації 0116U001626) та Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр., згідно з темою кафедри теорії і методики фізичного виховання 3.3 «Удосконалення системи педагогічного контролю фізичної підготовленості дітей, підлітків і молоді в закладах освіти» (номер державної реєстрації 0121U108938). Внесок дисертанта, як співвиконавця теми полягав у науковому обґрунтуванні та розробці організаційно-методичних умов формування режимів рухової активності учнів 7–9 класів в системі фізичного виховання.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Достовірність отриманих результатів забезпечено оптимальними розмірами вибірок учасників дослідження (147 школярів 8-10 років, 123 батьків та 9 експертів), логікою організації педагогічного експерименту та його тривалістю. Здобувачем використано інформативні методи математичної статистики, котрі відповідають поставленій меті та завданням дисертації та підтверджують обґрунтованість та достовірність отриманих наукових положень та висновків. Результати дисертаційної роботи мають об'єктивний характер, ґрунтуються на достатній кількості дослідницького матеріалу, отриманого завдяки використанню цілого

комплексу інформативних методів дослідження. Позитивної оцінки заслуговує оформлення результатів дослідження та послідовність наукового пошуку.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що:

- вперше науково обґрунтовано модельні характеристики режимів рухової активності учнів середньої школи та визначено чинники, що лімітують режими рухової активності китайських школярів, та дозволяють регулювати інтенсивність, спрямованість і тривалість фізичних навантажень;

- вперше обґрунтовано цілісний підхід до програмно-методичного забезпечення занять руховою активністю в освітньому середовищі, які забезпечують підвищення професійного розвитку вчителів фізичної культури, рівня поінформованості батьків з питань грамотності у фізичній культурі, залучення учнів 7-9 класів до програм занять руховою активністю;

- вперше визначено ключові фактори, які впливають на рівень професійної підготовки вчителів фізичної культури для формування мотивації у китайських школярів до спеціально-організованої рухової активності;

- уточнено дані про рівень рухової активності, фізичного розвитку та фізичної підготовленості китайських учнів 7-9 класів;

- отримали подальший розвиток дані про особливості мотивації, формування поведінкових орієнтацій до власного здоров'я та спеціально-організованої рухової активності китайських школярів.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що впроваджено організаційно-методичні умови формування режимів рухової активності учнів 7-9 класів, які дозволяють здійснювати педагогічний процес фізичного виховання КНР.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Дисертаційна робота викладена на 219 сторінках тексту комп'ютерного набору державною мовою, з них 163 сторінки основного тексту. Дисертаційна робота складається з анотацій двома мовами, змісту, переліку умовних позначень та скорочень, вступу, п'яти розділів та висновків до них, загального висновку, практичних рекомендацій,

списку використаних джерел, додатків. Дисертаційну роботу ілюстровано 59 таблицями та 15 рисунками. Список використаних джерел складається з 141 найменування.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано його мету та завдання, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами, вказано об'єкт, предмет, методи дослідження, окреслено наукову новизну та практичну значущість, наводяться дані про особистий внесок здобувача, подано інформацію про публікації та апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг роботи.

У першому розділі **«Теоретико–методологічні засади функціонування систем шкільного фізичного виховання»** систематизовано дані наукової літератури щодо рухової активності та фізичної підготовленості дітей за результатами національних досліджень, становлення систем шкільного фізичного виховання: вітчизняний та зарубіжний досвід а також представлено лонгітюдний аналіз створення батареї тестів оцінки фізичної підготовленості дітей та підлітків.

Аналіз наукової літератури дозволив здобувачу виявити особливості організаційно-методичних умов формування режимів рухової активності учнів 7–9 класів в системі фізичного виховання КНР, здійснено ґрунтовний аналіз даних літературних джерел щодо особливостей становлення системи шкільного фізичного виховання в КНР.

Представлено стан рухової активності та фізичної підготовленості дітей за результатами національних епідеміологічних досліджень в КНР, виявлено, що важливе місце посідають питання реалізації міжнародних рекомендацій щодо рухової активності китайськими школярами, де відмічено про недостатній її рівень та малорухливу поведінку

Роль рухової активності, особливо в підлітковому віці, є визначальною у повноцінному розвитку зростаючого організму, а заходи, спрямовані на її

підвищення визнаються в якості одного з найбільш економічно ефективних підходів щодо покращення здоров'я підростаючого покоління.

Аналіз фахової літератури дозволив визначити проблемне поле дослідження та сформулювати мету роботи –обґрунтувати організаційно-методичні умови формування режимів рухової активності учнів 7–9 класів Китайської Народної Республіки в системі урочних і позаурочних форм фізичного виховання, що сприятимуть підвищенню фізичної підготовленості, формуванню мотивації до регулярних занять руховою активністю школярів.

Другий розділ **«Методи і організація дослідження»** присвячено опису методів дослідження та організації дослідження. Використані у роботі методи дослідження забезпечують можливість всебічного вирішення визначеної здобувачем проблеми, відповідають меті та завданням, об'єкту і предмету дослідження.

Для реалізації мети і завдань, поставлених у дисертаційній роботі, використано комплекс сучасних методів дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення даних науково-методичної літератури, антропометричні методи дослідження, соціологічні методи дослідження, педагогічні методи досліджень (спостереження, педагогічний експеримент, педагогічне тестування), методи визначення рухової активності, фізіологічні методи дослідження, методи математичної статистики.

Третій розділ **«Характеристика детермінант впливу на рухову активність китайських учнів в процесі фізичного виховання»** дисертаційної роботи містить дані щодо характеристики складників, які визначають мотивацію і ставлення до занять фізичним вихованням і вибору видів рухової активності китайських школярів, особливостей фізичного розвитку учнів 7 – 9 класів, представлено результати оцінки фізичної підготовленості учнів 7 – 9 класів у відповідності з національними стандартами, характеристика рухової активності учнів 7 – 9 класів за протоколом міжнародного опитувальника рухової активності

Дисертанткою охарактеризовано складники, які визначають ставлення до занять фізичним вихованням і вибору видів рухової активності китайських школярів, встановлено, що для переважної більшості предмет «Фізична культура» є важливим, більшість учнів 7–9 класів не залежно від статі вважає оптимальним 2–3 уроки фізичної культури. Наявність інвентарю, обладнання, спортивної форми, спеціального спортивного інвентарю є лімітуючим чинником для занять руховою активністю та активного відпочинку у учнів 9 класів та стимулюючим для учнів 7 та 8 класів.

В ході проведення дослідження індексу маси тіла, дисертанткою встановлено, що нормальну масу тіла мають 86,36 % хлопців і 75 % дівчат у віці 12 років, відповідно 90 % і 69,23 %, у віці 13 років, 84,78 і 83,33 % у віці 14 років та 38,18 % і 68,18 % в віці 15 років. До 15 років зростає частка хлопців з надмірною масою тіла (22,73 %), та поодинокі випадки ожиріння (9,09 %). Надмірна маса тіла була відмічена у 19,23 % дівчат 13 років. Тенденція до ожиріння у дівчат в віковому діапазоні 12–15 років, є наступна з 6,25 до 18,18 %, найвища частка у віці 15 років.

Дисертанткою проаналізовано результати показників фізичної підготовленості та встановлено, що оцінку «відмінно» отримали учні 7-го класу: 27,42 % хлопців і 24,14 % дівчат, частка хлопців і дівчат з такою оцінкою знизилася до 9 класу і становила 22,73 % серед хлопців і відповідно 18,18 % – дівчат. Можна відмітити про зниження частки хлопців у 7–9 класів, хто отримав оцінку «добре» з 48,39 до 40,91 %. Оцінку задовільно отримали 24,19 % хлопців у 7-му класі, у 9-му класі їх частка зросла до 31,82 %. Оцінку «задовільно» у 7-му класі отримали 32,76 % дівчат, у 8-му класі – 40,00 % та 50 % дівчата у 9-му класі. У 8-му та 9-му класі незначна частка хлопців отримала оцінку незадовільно (2,17–4,55 %).

Дисертанткою проаналізовано рухову активність китайських школярів, встановлено, що помірний рівень рухової активності мають у 12-річному віці 50 % хлопців та 62,3 % дівчат; в 13-річному віці 62,50 % хлопців і 61,5 % дівчат;

в 14-річному віці – 63 % хлопців 63,3 % дівчат; в 15-річному віці – 63,60 % хлопців і 63,6 % дівчат. Високий рівень рухової активності відмічено у 31,8 % хлопців і 18,8 % дівчат 12 років; 12,5 % хлопців і 19,2 % – дівчат 13 років; 17,7 % хлопців і 10 % дівчат 14 років; 13,6 % хлопців і 9,1 % дівчат 15 років. Відмічається тенденція до зниження високого та помірного рівнів рухової активності та збільшенням часу на малорухливу поведінку у китайських школярів 7–9 класів.

У четвертому розділі «Моделювання рухової активності учнів 7-9 класів в умовах шкільного фізичного виховання» представлено стан реалізації фізичного виховання в школах провінцій Китайської Народної Республіки, охарактеризовано професійні якості вчителів фізичного виховання, факторний аналіз структури фізичної підготовленості і режиму рухової активності учнів 7-9 класів та умови реалізації модельних характеристик рухової активності учнів 7-9 класів в системі фізичного виховання Китайській Народній Республіці

На основі результатів опитування в якому взяли участь 50 вчителів фізичної культури (23 чоловіка і 27 жінок, що становить відповідно 46 % і 54% від загальної когорти), встановлено, що 96 % респондентів вважають важливим фізичне виховання для учнів 7–9 класів значення у своїх школах.

Дисертанткою становлено, що 80 % опитуваних вчителів, в школах дотримуються стандартів з фізичного виховання, визначених в країні, з дотриманням регіональних особливостей, тобто стандартів на рівні провінції. Державними програмами з фізичного виховання користується 69,44 % вчителів визначено серед пріоритетних програмних документів, якими регламентована їх діяльність, з'ясовано що 61 % вчителів застосовують будь-які районні програми з фізичного виховання, що пропонуються в провінціях.

Дисертанткою виявлено, що вчителями фізичного виховання в різних провінціях Китаю на уроках фізичного виховання з учнями 7-9 класів використовують різний навчальний матеріал, зокрема баскетбол (82 %), футбол

(74 %), легка атлетика (56 %), бадмінтон (48 %), бойові мистецтва (44 %), також популярним видом рухової активності є аеробіка (40 %).

Здобувачем освітлено питання готовності китайських учителів фізичної культури здійснювати фізкультурно-оздоровчу та спортивну масову діяльність в умовах реформування освіти, адже професійна підготовка учителя фізичної культури являє собою процес становлення його особистості, розвитку загальної і професійної педагогічної культури, компетентності, професійних компетенцій, що виступають передумовою ефективної майбутньої професійної діяльності. Ключовим акцентом у професійній підготовці є фізичне виховання і вирішення пріоритетних оздоровчих завдань на уроці фізичної культури про це відзначили 68 % опитуваних вчителів. Встановлено, що всі вчителі вважають доцільним удосконалення професійних компетентностей, але відповіді розділились щодо тематики, зокрема 26% вчителів фізичної культури відзначили «Навчання руховим навичкам та концепціям», близько чверті (24 %) вважає відзначили тему «Використання інформаційних технологій в процесі фізичного виховання (комп'ютери, відеокамери)»

Дисертанткою встановлено, що пріоритетним завданням вдосконалення і функціонування системи фізичного виховання в китайських школах є набуття теоретико-практичних знань та практичних навичок, освоєння передових практик для роботи вчителем фізичного виховання

Факторний аналіз дозволив ідентифікувати основні змінні та встановити взаємозв'язки між ними, розкриваючи ключові фактори, які впливають на рухову активність серед китайських учнів. В результаті дослідження виявлено, що основне місце в структурі факторів фізичного стану китайських учнів 7–9 класів належить показникам: кратності днів рухової активності високої та помірної інтенсивності, кратності днів на рухову активність помірної інтенсивності в поєднанні з ходьбою, тривалість рухової активності помірної інтенсивності, кратності днів на ходьбу, тривалості ходьби на тиждень, тривалості рухової

активності помірної та високої інтенсивності в поєднанні з ходьбою, малорухливої поведінка, ІМТ, розвитку рухових якостей.

Дисертанткою розроблено модель організаційно-методичних умов формування режимів рухової активності китайських учнів 7–9 класів, яка включає мету, принципи, організаційно-методичні умови, діяльнісні компоненти (організаційний, реалізаційний та методичний) та критерії ефективності.

У п'ятому розділі «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» висвітлено дискусійні питання, узагальнено результати дисертаційного дослідження, окреслено їх практичну та теоретичну значущість.

Здобувач виявив вміння аналізувати, узагальнювати, порівнювати, критично оцінювати та співставляти власні результатів з даними, вже наявними у джерелах наукової літератури.

На основі отриманих результатів здобувачем сформульовано висновки, які узгоджуються з даними, представленими в основних розділах роботи та дозволяють судити про ступінь виконання поставлених завдань і досягнення мети роботи. У роботі представлено наукові дані трьох рівнів новизни: ті, які набули подальшого розвитку, підтвердили і доповнили наявні наукові розробки та абсолютно нові наукові дані.

Зміст дисертації викладено послідовно, стиль викладення науковий, чіткий та логічний. Дисертація орфографічно та стилістично витримана на належному рівні. Застосована в роботі наукова термінологія є загальноновизнаною, стиль викладення результатів теоретичних і практичних досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує доступність їх сприйняття.

Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковані в наукових журналах та представлено в матеріалах науково-практичних конференцій національного та міжнародного рівня. В опублікованих наукових роботах здобувач брав участь в організації та проведенні досліджень,

обробці та аналізі отриманих результатів. За матеріалами дисертації опубліковано 10 наукових публікацій: 4 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, одне з яких проіндексовано у базі даних Scopus (Q2); 5 – апробаційного характеру; 1 додатково відображає наукові результати дисертації.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації. В цілому, суттєвих зауважень до змісту та оформлення дисертаційної роботи Ген Янь немає. Серед незначних недоліків слід відмітити:

1. У другому розділі бажано детальніше охарактеризувати групу респондентів (вік, досвід роботи), які в подальшому були задіяні до педагогічного експерименту.

2. Автору у 4 розділі варто більш детально представити компоненти моделі організаційно-методичних умов, формування режимів рухової активності китайських учнів 7-9 класів, принципи та інші компоненти. рамках наукової дискусії варто отримати відповіді на наступні

В рамках наукової дискусії варто отримати відповіді на наступні запитання:

1. Відзначте особливості методики оцінки рухової активності хлопців 7-9 класів, які Ви застосовували під час дисертаційного дослідження. І чи було виявлено відмінності у показниках рухової активності хлопців з 7 до 9 класу?

2. Розкрийте більш детально програму занять руховою активністю як складової реалізаційного компонента авторської моделі організаційно-методичних умов формування режимів рухової активності китайських учнів 7–9 класів.

Згадані недоліки не вплинули на обґрунтованість і вірогідність основних положень, винесених здобувачем на захист, не применшують новизну, наукову й практичну значущість отриманих результатів.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Ген Янь «Організаційно-методичні умови формування режимів рухової активності учнів 7-9 класів в системі фізичного виховання китайської народної республіки» є завершеним самостійним науковим дослідженням, має наукову новизну, практичну та теоретичну цінність.

Дисертація відповідає спеціальності 017 Фізична культура і спорт, вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор Ген Янь заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Рецензент:

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, доцент кафедри оздоровчо-рекреаційної рухової активності Національного університету фізичного виховання і спорту України

Інна ХРИПКО

Підпис Хрипко І. засвідчую:

Проректор з науково-педагогічної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор

Ольга БОРИСОВА